

Łódź, dn. 11. 11. 2025 r.

dr hab. n. zdr. **Monika Talarowska**, prof. UŁ
Zakład Psychologii Klinicznej i Psychopatologii
Instytut Psychologii
Wydział Nauk o Wychowaniu
Uniwersytet Łódzki
al. R. Scheiblerów 2, 91-128 Łódź
tel.: 603 686 690
e-mail: monika.talarowska@now.uni.lodz.pl

Recenzja rozprawy na stopień doktora

Mgr. Jana Topczewskiego

pt. „*Self-dysregulation in Borderline Personality Disorder – a Contextual-behavioral Account*”

Promotor: prof. dr hab. Paweł Ostaszewski

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska mgr. Jana Topczewskiego dotyczy niezwykle istotnego z punktu widzenia psychoterapeutycznej praktyki klinicznej zagadnienia – zrozumienia istoty i złożoności funkcjonowania psychiki osób, w których strukturze i dynamice osobowości rys chwiejności emocjonalnej jest rysem nadrzędnym. Co więcej, w recenzowanej rozprawie, sposób rozumienia doświadczanych trudności został osadzony w perspektywie nauk kontekstualno-behawioralnych (*contextual behavioral sciences*, CBS), które odgrywają coraz ważniejszą rolę w zrozumieniu i leczeniu zaburzenia osobowości z pogranicza (*Borderline Personality Disorder*, BPD).

dr hab. n. zdr. **Monika Talarowska**, prof. UŁ
Instytut Psychologii UŁ, Zakład Psychologii Klinicznej i Psychopatologii
al. R. Scheiblerów 2, 91-128 Łódź
tel.: 603 686 690, e-mail: monika.talarowska@now.uni.lodz.pl

Recenzowana rozprawa doktorska ma formę dysertacji prezentującej wyniki dwóch, przeprowadzonych przez Doktoranta badań. Zawiera wszystkie wymagane elementy formalne: streszczenie w języku polskim i angielskim, wprowadzenie teoretyczne (zawiera charakterystykę zjawiska BPD, a także przedstawia koncepcję Ja w rozumieniu nauk kontekstualno-behawioralnych) oraz dla każdej z części projektu - opis celów i hipotez badawczych, część metodologiczną, prezentację uzyskanych wyników, dyskusję – stanowiącą posumowanie badań, wnioski, limitacje pracy oraz kompletną bibliografię. Formalna struktura pracy nie budzi zatem logiczno-metodologicznych zastrzeżeń. Należy podkreślić, iż ostatni z wymienionych rozdziałów (Dyskusja wyników) zawiera obszerny fragment poświęcony możliwym implikacjom otrzymanych wyników dla praktyki psychoterapeutycznej.

Pierwszy z przeprowadzonych projektów koncentrował się na sprawdzeniu w jakim stopniu umiejętności w zakresie trzech behawioralnych repertuarów Ja (Ja Skonceptualizowanego, Ja-jako-Proces, Ja-jako-Kontekst) pozwalają prognozować natężenie objawów BPD oraz na ile relacje te są mediuwane przez dysregulację emocjonalną. Otrzymane wyniki potwierdziły pierwszą ze sformułowanych przez Doktoranta hipotez – każda z trzech form Ja okazała się być istotnym predyktorem ciężkości przebiegu BPD. Druga z hipotez nie została jednak potwierdzona – istotnymi mediatorami pomiędzy wymienionymi wyżej zmiennymi okazały się być jedynie zmienne określone jako – nieakceptowanie doświadczanych emocji, ograniczony dostęp do strategii regulacji emocji, problemy z angażowaniem się w zachowania nakierowane na cel oraz trudności w kontroli impulsów.

Możliwe wyjaśnienie otrzymanych rezultatów, pozwolę sobie sformułować jako uwagę krytyczną z mojej strony, dotyczącą sposobu rekrutacji uczestników badania. Doktorant wskazuje, iż ochotnicy rekrutowali się spośród członków grup powstałych w mediach społecznościowych, poświęconych tematyce BPD. Jak sam podkreśla, kryterium włączenie / wykluczenia z udziału w badaniu nie stanowiła formalna diagnoza BPD sformułowana przez specjalistę psychiatrę, czy psychologa klinicznego. Rozumiem cel zastosowanego zabiegu, jednak brak potwierdzonej przez specjalistę diagnozy mógł być istotną zmienną wywierającą wpływ na przeprowadzone analizy, tym bardziej, że średnie natężenie

objawów BPD w badanej grupie mierzone za pomocą Kwestionariusza *BPD-check-list* nie osiągnęło sugerowanego przez autorów narzędzia punktu odcięcia ($M = 95.79$, $SD = 33.65$), a jedynie 38.46% spośród badanych przekroczyło ten próg. Należy również zadać pytanie, czy sam tytuł rozprawy – *Dysregulacja Ja w pogranicznym zaburzeniu osobowości – ujęcie kontekstualno-behawioralne*, w kontekście tej części rozprawy jest adekwatny. W przypadku przeprowadzonych badań możemy jedynie mówić o „cechach”, czy „rysie” BPD w tak dobranej grupie badawczej. Korzystnym zabiegiem mogłoby być również podzielenie badanych osób na dwie grupy – spełniające kryteria BPD oraz nie spełniające ich, co jest możliwe w przypadku znaczącej liczby osób włączonych do badania ($N = 338$).

Drugi z zaprezentowanych w dysertacji projektów koncentruje się na ocenie znaczenia podstawowych procesów behawioralnych dla chronicznego odczuwania pustki oraz dla braku stabilności w obszarze poczucia tożsamości. Ta część badań pozbawiona jest ograniczeń sformułowanych przeze mnie w odniesieniu do części pierwszej projektu – mamy jasno określone kryteria włączenia i wyłączenia z udziału w badaniu, wśród których znajduje się diagnoza BPD postawiona przez specjalistę z zakresu zdrowia psychicznego, a także dwie grupy badanych osób – z diagnozą BPD ($N = 94$) oraz osoby nieleczące się z powodu zaburzeń psychicznych ($N = 77$).

Podsumowując, pragnę podkreślić, iż wymienione uwagi w żadnym stopniu nie obniżają wartości merytorycznej przedstawionej mi do recenzji rozprawy.

Doktorant prawidłowo zaplanował i przeprowadził swoje badania. Zamierzony plan analiz został zrealizowany konsekwentnie, z wykorzystaniem różnorodnych, adekwatnych metod analizy statystycznej.

W realizacji programu badań oraz redagowaniu tekstów naukowych Doktorant wykazał się rozeznaniem zastanej wiedzy teoretycznej oraz dużą dojrzałością warsztatu badawczego. Metodologia i przebieg badań mają podstawy w przedstawionym w rozdziale teoretycznym przeglądzie literatury. Badania niewątpliwie były czasochłonne, wymagały pracowitości, dokładności i rzetelności. Doktorant dokonał obszernej analizy

WYDZIAŁ NAUK
O WYCHOWANIU
Instytut Psychologii

zebranych danych, a jednocześnie przedstawił uzyskane wyniki w jasny i zrozumiały sposób.

Praca stanowi oryginalny wkład naukowy w obszarze teorii i praktyki klinicznej zaburzenia osobowości z pogranicza.

Jak podkreślałam we wcześniejszych częściach recenzji, dla mnie osobiście jako dla Recenzentki niezmiernie znacząca jest również aplikacyjna wartość przeprowadzonych badań - możliwość zastosowania uzyskanych wyników zarówno na etapie diagnozy, jak i terapii.

Podsumowując, rozprawa doktorska **mgr. Jana Topczewskiego** stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, dowodzi posiadanej wiedzy teoretycznej oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, a także spełnia w pełni formalne i merytoryczne warunki stawiane rozprawom doktorskim określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619, 1630).

Na tej podstawie mam zaszczyt przedłożyć Radzie Naukowej Instytutu Psychologii Uniwersytetu SWPS w Warszawie wniosek o dopuszczenie **mgr. Jana Topczewskiego** do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. n. zdr. **Monika Talarowska** prof. UŁ
specjalista psycholog kliniczny,
neuropsycholog
certyfikowany psychoterapeuta